

Merre tovább Európai Unió?

**Évértékelő és politikai irányadó beszéd
az Európai Bizottság elnökétől**

2021. szeptember 16.

Von der Leyen beszédének összefoglalása

Második alkalommal tartotta meg az Európai Unió helyzetéről szóló értékelő és programadó beszédét Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke. Az Európai Parlament plenáris ülésén elhangzó beszédében a német politikus **jelentős hangsúlyt fektetett az Európai Bizottságnak a koronavírus-járvány elleni védekezésben betöltött szerepére**, az elért eredményekre. A már-már **propagandisztikus helyzetjelentés** természetesen **nem tért ki az Európai Bizottság koronavírus-járványra adott késedelmes reakciójára, a vakcinabeszerezés anomáliáira és az azt körülengő korrupciós gyanúra**, az ideológiai alapon diszkriminált keleti vakcinák ügyére, vagy éppen a vakcinák szétosztásában és a vakcinaútlevél bevezetésében tapasztalható problémákra.

A jövőbeni esetleges egészségügyi válsághelyzetek kezelésére **jó bürokrataként a meglévő bizottsági háttérintézmények mellé egy újabb intézmény felállítását** jelentette be von der Leyen: az Egészségügyi Szükséghelyzet-reagálási Hatóság a közeljövőben kezdi meg működését.

Az európai **gazdaság helyreállítása** kapcsán von der Leyen szintén pozitív képet festett az uniós helyzetről. Az elmúlt időszakban az uniós testületet, és személy szerint őt ért kritikák miatt a Bizottság elnöke szintén **igyekezett a vélt eredményekre koncentrálni** a beszédben. Kiemelte, hogy a SURE program keretében mintegy 30 millió munkavállalót támogatott a Bizottság, ennek értékét azonban csökkenti, hogy ez az EU munkavállalóinak mindössze körülbelül 15%-a. **Nem ejtett szót arról sem az elnök, hogy a tagállami helyreállítási tervek elfogadása, az azokban foglalt programok, projektek megvalósítása jelentős késedelmet szenved, gátolva az európai gazdaság kilábalását a koronavírus-járvány okozta nehézségekből.** Az is kimaradt a beszédből, hogy ideológiai-politikai diszkriminációt és zsarolást alkalmaz a Bizottság egyes tagállamokkal szemben a helyreállítási tervek elfogadását illetően.

Von der Leyen egy erősen föderalista beszédet tartott az Európai Parlamentben. Már a koronavírus-válság kapcsán is a **gazdasági kormányzás** szorosabbra vonásának lehetőségét említette, de a beszéd későbbi részében mind a **szociális pillér**, mind az **adózás** kapcsán a tagállamok kompetenciáit korlátozó elképzeléseket vázolt fel. Nyilvánvalóvá vált, hogy a Bizottság a **koronavírus-válságra olyan lehetőségként tekint, melynek apropóján a közös európai uniós fellépést, a brüsszeli intézmények szerepét tovább erősítheti a tagállamok rovására.**

A beszédben a Bizottság elnöke természetesen kitért az EU jelenlegi két legfontosabb szakpolitikai célkitűzésére, a **digitális agenda és a zöldítés kérdésére** is. A digitális technológia terén üdvözlendő, hogy a Bizottság elköteleződni látszik a **stratégiai függetlenség, a technológiai szuverenitás** mellett, melynek részeként új európai jogszabály készül majd a chipokról. A cél, hogy csökkenjen az uniós gazdasági függése a döntően Ázsiában előállított chipektől.

A szociális kérdések terén von der Leyen a **szociális jogok európai pillérének** megvalósítása mellett tette le a voksát. Az elmúlt fél évben, a Tanács soros portugál elnöksége alatt ismét az európai politikai agenda részévé tett elképzelések tovább szűkítenék a tagállamok

mozgásterét az eddig kizárólag nemzetállami hatáskörbe tartozó szociálpolitika terén. Ráadásul a von der Leyen által, a beszédben felvázolt új európai gondozási stratégia várhatóan nemcsak szociális, de **egészségügyi kérdésekben is hatásköröket adna a föderalista uniós intézményeknek.**

A szociális kiadások fedezetének megteremtésére a Bizottság elnöke egyrészt az adóelkerüléssel szembeni fellépés eredményeként várhatóan növekvő bevételeket említette, másrészt **támogatásáról biztosította a globális minimális társasági adókulcs bevezetését.** Ez utóbbi élesen szembemegy Magyarország érdekeivel, ráadásul egy újabb tagállami hatáskörbe tartozó szakpolitikai terület, az adópolitika terén csökkentené a tagállamok mozgásterét.

A szociális kérdések részeként ejtett szót a Bizottság elnöke az ifjúságpolitikáról. Egy új, szakmai gyakorlatot támogató kezdeményezést jelentett be. Emellett, az Európa Jövőjéről szóló konferenciára utalva javasolta, hogy **2022 legyen az ifjúság európai éve,** mivel a jövő tavasszal lezáruló konferencia is a fiatalok, az ifjúság számára jelöli majd ki az EU jövőbeni irányait.

Szintén a jövő generációi iránt érzett felelősség kontextusában beszélt von der Leyen a **klímaváltozás** kérdéséről. Véleménye szerint a közelmúlt európai árvizei és tűzvészei még inkább indokolják a mihamarabbi és radikális cselekvést. Kínának is üzenve a globális felelősségvállalás fontosságát hangsúlyozta a klímapolitikai kérdésekben. Méltatta a közelmúltban beterjesztett „Fit for 55” jogszabálycsomagot, arról azonban nem esett szó, hogy annak a Bizottság elképzelései szerint történő megvalósítása **növelné az energiaszegénységet és növelné a rezsiköltségeket,** különösen a legelesettebb európai háztartások számára.

2019-ben von der Leyen a **geopolitikai Bizottság** megteremtésének ígéretével foglalta el az EB elnöki pozícióját. Mostani beszédében a nemzetközi ügyeket illetően kiemelt szerep jutott az **afgán helyzet értékelésének.** Kiállt az afgán nép mellett és 100 millió eurós humanitárius segélycsomagot javasolt. Az afganisztáni helyzet apropóján biztonságpolitikai kérdésekben nagyobb együttműködést javasolt a NATO-val, de emellett egyértelműen állást foglalt az **európai védelmi unió** megteremtése mellett. Ez utóbbi nemcsak a hagyományos haderőnemek, de például a kibervédelem területén is a tagállamok szorosabb együttműködését, sőt, azon túl európai uniós hatáskörök megteremtését irányozza elő. A nemzetközi politika terén **elítélte Fehéroroszország magatartását, kiállt az Egyesült Államokkal meglévő partnerség mellett, és ismét hangsúlyozta a nyugat-balkáni bővítés fontosságát.**

Az afgán helyzet és az európai szomszédságpolitika keretrendszerében beszélt a Bizottság elnöke a **migrációs kérdésről,** a migráció által támasztott kihívások kezeléséről. Méltatta a tavaly ősszel a Bizottság által előterjesztett új migrációs és menekültügyi paktumot, mely változó módszerrel, de változatlanul a migránsok tagállamok közötti szétosztását propagálja. Von der Leyen álláspontja szerint most jött el az európai migrációkezelési politika ideje. Tehát **európai, és nem tagállami megközelítést javasol, mely szintén élesen szembemegy a magyar nemzeti érdekekkel.** 2015 óta mindig bebizonyosodott, hogy kizárólag a tagállami megoldások működnek és működtek az illegális migráció feltartóztatása terén.

A beszéd apropóján megjelent, a **Bizottság elmúlt egy évét, annak eredményeit bemutató dokumentum leszögezi**, hogy a 2021 nyarán Afganisztánban bekövetkezett fejleményeket követően a Bizottság átfogó megközelítést vázolt fel a válság kezelésére. Ez magában foglalja az Afganisztánon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek támogatását, a régión belül az afgán állampolgárokat befogadó országoknak nyújtandó humanitárius és fejlesztési segítyt, valamint az áttelepítési kvóták növelését a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek megsegítése érdekében. Ezzel párhuzamosan kezelni kell a migráció kockázatait, folytatni kell az embercsempészet elleni küzdelmet és biztosítani kell az uniós határok igazgatását. A Bizottság kész megvizsgálni, hogy milyen költségvetési eszközökkel lehetne támogatni azokat az uniós tagállamokat, amelyek **fokozzák és segítik a menekültek áttelepítését**.

Markáns megállapításokkal és javaslatokkal élt a Bizottság elnöke az európai demokrácia és az európai közös értékek kérdéséről. Öröndetes, hogy leszögezte, hogy az európai értékek Európa kulturális, vallási és humanista örökségéből fakadnak. Az európai értékeket, azok betartatását azonban von der Leyen az **Európai Unió Bíróságával kényszerítene ki**. A jogállamisági jelentéseket a Bizottság elnöke összekötötte az európai értékek védelmével, megfelelően arról, hogy az elmúlt két év során bizonyosságot nyert: **a jogállamisági jelentések a Bizottság kettős mércéjének termékei, az érvényben lévő uniós szerződésekkel szembemenő, tagállami hatáskörbe tartozó szakpolitikai kérdésekbe beleszóló dokumentumok**, melyek kidolgozásában a nyílt társadalom hálózatának tagjai fogják a Bizottság tollát.

A Bizottság elnöke most mégis **a jogállamisági jelentések megerősítését jelentette be: 2022-től** – az Európai Szemeszter keretében lévő országspecifikus ajánlásokhoz hasonlóan – a jogállamisági jelentések is **konkrét, tagállami szintű ajánlásokat tartalmaznak majd**. Ne legyen kétségünk afelől, hogy ezek az -előre borítékolhatóan szubjektív – ajánlások is a Bizottság részéről megnyilvánuló **nyomásgyakorlás eszközei** lesznek 2022-től. Országnevek említése nélkül a Bizottság elnöke azt mondta, hogy **egyes tagállamokban – szerinte – aggasztó fejlemények** figyelhetők meg. Noha az EP plénuma előtt a párbeszéd fontosságát hangsúlyozta von der Leyen, az elmúlt két évben világossá vált, hogy a Bizottság részéről a párbeszéd csak addig alapul partnerségen, amíg egy adott tagállam hajlandó kritika nélkül kiszolgálni a brüsszeli elvárásokat.

A beszéd háttérét képező bizottsági dokumentum ismét világossá teszi a Bizottság valós szándékát a jogállamisági jelentésekkel, mely nem más, mint a **tagállamok pénzügyi zsarolása**: a jogállamiság tiszteletben tartása elengedhetetlen előfeltétele a hatékony és eredményes pénzgazdálkodásnak és a hatékony uniós finanszírozásnak. Az EU most először olyan mechanizmussal rendelkezik, amely megvédi költségvetését – és a Next Generation EU-t – a jogállamiság elvének megsértésével szemben. A feltételrendszer alapján az EU a jogsértések jellegével, súlyosságával és hatókörével arányos módon felfüggesztheti, csökkentheti vagy korlátozhatja az uniós finanszírozáshoz való hozzáférést. A rendelet 2021. január 1-jétől alkalmazandó, és az ezen időpont után elkövetett jogsértésekre terjed ki.

Ugyan gender-kérdéseket kifejezetten nem érintett von der Leyen a beszédben, szólt a nők elleni erőszakkal szembeni fellépés fontosságáról, valamint egy rövid, áthallásos utalásban – „szerethetjük, akit akarunk” – mégis **behozta a gender-ügyet a beszédébe**. Az elmúlt egy év

eredményeit bemutató bizottsági dokumentum ennél bőbeszédűbb: az **Európai Uniónak élen kell járnia a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű, interszexuális és queer (LMBTIQ) személyek jogainak hatékonyabb védelmére irányuló erőfeszítésekben**. Az Európai Bizottság ezért 2020. november 11-én elfogadta az LMBTIQ-személyek egyenlőségéről szóló stratégiát a 2020 és 2025 közötti időszakra, amely foglalkozik az e közösséget érintő egyenlőtlenségekkel és kihívásokkal, és számos célzott szakpolitikát határoz meg a következő öt évre. Ez az LMBTIQ-személyek egyenlőségére vonatkozó első uniós stratégia. A szakpolitikák a következő négy fő pillérre összpontosítanak: a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem, a biztonság garantálása, a befogadó társadalmak kialakítása, és az LMBTIQ-személyek egyenlőségére irányuló törekvés előmozdítása világszerte.

Beszéde végén a 2020 decemberében a Bizottság által meghirdetett **„demokráciavédelmi” csomagra utalva von der Leyen szólt a tájékoztatás és a média helyzetéről**. A csomag szellemiségével összhangban megalapozott annak, hogy a **Bizottság beleszóljon médiavállalkozások belső ügyeibe**, természetesen kizárólag a „függetlenség” védelme érdekében. A jövőben egy **médiaszabadságról szóló törvényt is előterjeszt majd az uniós testület**, mely félti, hogy jogalapot kíván teremteni a brüsszeli liberális fősodorba nem illeszkedő médiatársaságok tulajdonviszonyaiba és szerkesztési gyakorlatába történő beleszóláshoz, ezáltal áttételesen a **tagállami belpolitikába, adott esetben választási kampányokba történő beavatkozáshoz**.

A „demokráciavédelmi” csomagból már nyilvánvalóvá vált bizottsági szándékot megerősítik az elmúlt egy év eredményeit bemutató dokumentumban foglaltak: a Bizottság a **politikai hirdetésekre vonatkozó jogi lépéseket fog javasolni**, amelyek a díjköteles tartalmak szponzoraival, valamint a gyártási és terjesztési csatornákkal, köztük az online platformokkal, a hirdetőkkal és a politikai tanácsadó cégekkel foglalkoznak majd.

Az európai parlamenti képviselőcsoportok reakciói

Manfred Weber (EPP) rámutatott a COVID-19 válság társadalmi és gazdasági következményeire, és kijelentette, hogy Európának sürgősen új munkahelyeket kell teremtenie, többek között az egészségügyi ágazatban, ahol az EU vezető szerepet tölt be a COVID-19 vakcinákkal. Álláspontja szerint az európai védelmet, védelempolitikát meg kell erősíteni egy gyorsreagálású haderővel, az Europolt pedig európai FBI-já kell alakítani.

Iratxe Garcia (S&D) pozitívan értékelte az EU világjárvány elleni küzdelmét és annak következményeit: a lakosság 70%-a be van oltva, a szabad mozgás ismét valósággá vált, és már folyik a NextGenerationEU pénzeszközök elosztása. Véleménye szerint a zöld gazdaságra való áttérés is jó úton halad, ugyanakkor az EU még nem tett eleget a polgárok jólétének biztosítása érdekében. Megjegyezte, hogy a válság súlyosbította az egyenlőtlenségeket, és a legkiszolgáltatottabbakat még jobban sújtotta.

Dacian Ciolos (Renew Europe) hangsúlyozta, hogy az európai értékek képezik az Unió alapját és sürgette a Bizottságot, hogy kezdje el alkalmazni a jogállamisági mechanizmust, és hagyjon

fel az illiberális mozgalmak finanszírozásával azon tagállamokban, ahol az igazságszolgáltatás függetlenségét csorbítják, újságírókat gyilkolnak és a kisebbségeket diszkriminálják.

Philippe Lamberts (Zöldek) ambiciózusabb célokat követelt az éghajlatváltozás elleni küzdelemben. Az adó- és szociális rendszerek megváltoztatását is kérte, hogy azok mindenki számára méltóságteljes életet biztosítsanak. Végezetül sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy az EU-tagállamok Afganisztánnal kapcsolatban elsősorban azt szeretnék elkerülni, hogy afgán migránsok betegyék a lábukat európai területre.

Az uniós polgároknak nincs szükségük "virágos beszédekre", csak azt szeretnék, hogy "békén hagyják őket". Mindezt **Jörg Meuthen (ID)** mondta, aki kritizálta a Bizottság terveit a nagy pénzügyi alapokról - Green Deal, a fellendülési alap, a "Fit for 55", amelyekért végül a polgároknak kell majd fizetniük. Figyelmeztetett a növekvő bürokráciára, és sajnálatát fejezte ki a zöld energiára való átállással kapcsolatban, melynek kapcsán több atomenergia használatát sürgette.

Raffaele Fitto (ECR) arra figyelmeztetett, hogy "a NextGenerationEU forrásai önmagukban nem elegendők", és a Stabilitási Paktum reformját követelte. Emellett az állami támogatásokra vonatkozó szabályok megváltoztatását és önállóbb kereskedelempolitikát sürgetett. A jogállamiságról és Lengyelországról szólva Fitto elítélte "a többség politikai nyomásgyakorlását, amely nem tartja tiszteletben az egyes államok hatáskörét".

Martin Schirdewan (Baloldal) szerint von der Leyen asszony dicsérte magát, de nem adott válaszokat a mindennapok problémáira. Követelte, hogy szüntessék meg az oltóanyagok szabadalmi védelmét, és sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy Európa 10 leggazdagabb milliárdosa tovább növelte vagyonát a világjárvány idején, miközben az EU-ban minden ötödik gyermek szegénységben vagy annak kockázatával nő fel.